

Suomen Kansan
Vanhoja Runoja,

ynnä myös

Nykyisempiä Lauluja.

Kolmas Osa.

Koonnut ja pránttiin antanut

Z. TOPELIUS,
Lääntn Lääkäri ja Ritari.


Hurussa, 1826.
Prántätty J. C. Grenckellin ja Pojan tykönä.

Siedokki annetaan, että tässä Kolmannessa Osassa olevista vanhoista Runoista ovat Tulen Sanat Remin pitäjässä, Ummen (tai Lapsen Saajaisen) Sanat Dulun tienoilta kotofin ja kaikki muut, nimittäin Loihdiminen (josta tässä myös mainittaan) Eoon että se weisatettiin sairahilta, jotka luultiin kirouksen kautta tuliehen kiwun as laisiksi), Lemmingäinen, Kauan Sanat, Tulen Synnyt, Wäinämöisen toimittukset, Kalman Sanat, Kanteleen Synny ja Rukous jolla Tapio kutsuttiin Urkkangelin läänistä ja Wuokkiniemen pitäjässä.

Ei sanat sanoista puutu,
Wirret weisaten wähenä.

22

213



Loihelminen.

Minä laulan Rappalaisen,
Sala-syöjäni sanelen,
Kaulan halki hartionsa,
Puhki leukansa puhelen,
Paijan kauluksen kaheksi,
Nikki rintalastasta.
Siihen laulan lakin päähän,
Sii' on laulan alle lakin
Wihkon Wiipurin matoja,
Joukon jouhi-kärmehiä, 10
Joll' on syötän syöjäni,
Purretan purijatani.
Dmpa mulla musta koiri,
Nakki rauan karvallinen,
Suolet waskiset watasta, 15
Ruparista kuuraeltu,
Jok' on luinehen puroowi,
Kuotinehen rochoaawi.
Sii' on laulan Rappalaisen,
Turjan koskehen kowahan, 20

Alla kopron korkeimman,
 Reskellä kosken *) kiweksi,
 Tulena palelomahan,
 Säkähinä sähkömähän.
 On mulla orit punanen,
 Heronon hyvän näkönen,
 Joll' on rautaiset kaviat,
 Teräsiiset temmottimet,
 Joll' on lampi lautasilla,
 Westi selwä selkä=luilla,
 Lähet länkien **) siilla,
 Jost' on noiijat wettä juowat,
 Lappawat kylän katehet,
 Tuli kirkut kuisuawat.
 Siihen kuiru noijan kulkku,
 Lakahdu Lapilta kieli.

Lemmingäinen.

Sawu saarella palaami,
 Tuli niemen tutkamesa,
 Suur' olis paimosen paloksi,
 Pien' olis soan sawuksi.
 Kesä wettä keitetihin,
 Salo-puita poltettihin,

Salo=

*) kosken eli kosken. **) eli ränkien.

Salo=puita, saari=maita,
 Ei ottanut olut hapata,
 Eikä kälja käyäkseen.
 Pani kuusesta läpyjä,
 Petäjästä helpehejä,
 Saipa olut walmihiksi.
 Päiwilä tuo Ilman Ukko,
 Hän tuon sanoksi wirkki:
 "Kutsu rujot, kutsu rammat,
 Elä kutsu Lemmingäistä,
 Lemmingän on lieto poika,
 Se on kaikitsi torasa".

Sano lieto Lemmingäinen:

"Di emoni kantajani!
 Tuo sie soti=sopani,
 Kanna waino=waatteheni".
 "Kunne lähet poikuoni,
 Metsälleko wai merelle,
 Wain on hirwen hihantohon"?
 "Di emoni kantajani!
 Enkä metsälle, enkä merelle;
 Lähen Päiwilän pitohin,
 Hyvän joukon juominkihin".
 "Mäs lähe poikuoni,
 Kolm' on surmoa matalla" *).
 "Di emoni kantajani!"

Sano

*) eli matkalla.

Sano surma ensimmäinen".
 "Menet matkoja vähäsen,
 Ustut teitä pikkaraisen,
 Tuloo mi tulinen kofsi,
 Kofses' on tulinen luoto, 5
 Luuos' on tulinen koiwu,
 Koiwus' on tulinen oksat, ut/
 Oksill' on tulinen kofko,
 Kofkoll' on tuliset kynnet.
 Sen kynnet tulin palaami. 10
 Rita kieli lämpidöwi.
 Se on syönyt sata'in miestä,
 Tuhonnut tuhan urosta".
 "Di emoni kantajani!
 Ei ole siinä miehen surma, 15
 Eikä kuolema Urohon.
 Di emoni kantajani!
 Sano surma keskimmäinen".
 Menet matkoja vähäsen,
 Ustut teitä pikkaraisen, 20
 Tuloo tulinen hauta,
 Täysi kuumia kiviä,
 Palawoja paateroja".
 "Di emoni, kantajani!
 Ei ole siinä miehen surma, 25
 Eikä kuolema Urohon.
 Di emoni, kantajani!
 Sano surma jälkimmäinen".

"Menet

"Menet Päiwiän piholle,
 Hywän joukon juominkihin,
 Karhut on rauta kahleissa,
 Mit' on tehty taiwahaseen,
 Matoloill' on witsatsettu, 5
 Kärmehill' on käännelletty,
 Hänät heitty häilymähän,
 Päät keikut kehiseään".
 "Di emoni, kantajani!
 Ei ole siellä miehen surma, 10
 Eikä kuolema Urohon.
 Tuoppas soti=sopani,
 Ranna waino=waatteheni".
 Toipa soti=sopansa,
 Ranto waino=waattehensa. 15
 Laske Päiwiän pitohin,
 Hywän joukon juominkihin.
 Lempi teiriä lehosta,
 Koppeloita koiwikosta.
 "Kokkoseni Ilman lintu! 20
 Lase *) eellä matkamieistä,
 Lemmingäistä liiatenkin".
 Laske eellä matkamiehen.
 Meni matkoja vähäsen,
 Ustu teitä pikkaraisen, 25
 Tuloo tulinen hauta,
 Täys' on kuumia kiviä,

Di

*) eli laske.

Palawoja paateroja.
 ”Di Ukko, yli Jumala,
 Tahi Taata taimahainen!
 Nossas pilvi luotehelta,
 Toimen suurelta suwelta,
 Kolmas kohti koilisesta:
 Nepä yhtehen yhytä,
 Lommakkohon loukahuta,
 Sa-a lunta sauwan warfi,
 Riehitteli keihäs warfi,
 Nuille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille”.
 Nosti pilwen luotehelta,
 Toisen suurelta suwelta,
 Kolmannen koilisesta:
 Nepä yhtehen yhytti,
 Lommakkohon loukahutti.
 Sato lunta sauwan warfi,
 Riehitteli keihäs warfi,
 Nuille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille.
 ”Lase eellä matkamieistä,
 Lemmingäistä liiatenkin”.
 Laski eellä matkamiehen.
 Meni Päiwilän pihoille,
 Mit’ on tehty taimahaseen,
 Matoloill’ on witsatsettu,

Käärmehill’ on käännelletty,
 Hänät heitty häilymähän,
 Väät leikut kehiseväähän.
 ”Mato musta maan alanen,
 Loukka Tuonen karwallinen,
 Kulkia kulon alanen,
 Läpi mättähän menä,
 Puun juuren puettelia,
 Haawan juuren halkasia!
 Pistä pääsi mättähäseen,
 Lases eellä matkamieistä,
 Lemmingäistä liiatenkin”.
 Meni Päiwilän pitohin,
 Hyvän joukon juominkihin.
 Tuotiin olutta tuoppi,
 Rannettiin kaks - korwasella:
 Käärme sinn’ on käänneltyynä.
 Hän tuon sanoiksi wirtti:
 ”Nuoka suuhun syötänehen,
 Rukka *) maahan tuotanehen
 Wasemmalla peukalolla,
 Sormella nimitömmällä,
 Rannun alle pantaneekin”.
 Päiwilä tuo Ilman Ukko,
 Lauko lammen laattialle.
 Lemmingäinen lieto poika,

Laulo härän laattialle;
 Härkä ween sitä joi.
 Päiviläinen Ilman Ukko
 Laulo jäneksen laattialle,
 Lemmingäinen lieto poika,
 Laulo rewon laattialle.
 Päiviläinen Ilman Ukko,
 Laulo orawan orren päälle,
 Orren päitä juoksemahan,
 Lemmingäinen lieto poika,
 Laulo neän laattialle.
 Päiviläinen Ilman Ukko,
 Hän tuon sanoiksi wirtti:
 "Lemmingäinen lieto poika!
 Katselkommas kalpojamme,
 Mitelkomma miekkojamme,
 Kumman kalpa kaunihimpi,
 Kumman miekka miehusampi".
 Lemmingäisen on kalpa kaunihimpi,
 Hänen miekka miehusampi,
 Ohen kotta korkeampi.
 "Lemmingäinen lieto poika!
 Ruwetkommas tappelohon,
 Pihall' on weret paremmat".
 Rakaroi'll' on kaunihimmat.
 Menisin mähnyksi wielä,
 Lautta-puiksi hakattaisiin;

Koi=

Koiwukki kowalla maalla,
 Suksi-puiksi hakattaisiin;
 Menisin meren kalaksi.

Tästä on Runo waikeinainen; waan Runo-
 niekka jutteli että Päiwilä lbi Lemmingäistä
 nlin että miekka meni palaiskka; sitten Lem-
 mingäinen lbi Päiwilää ja joko hänen kolmeen
 osaan. Tätä katuesansa aikoi Lemmingäinen
 piilomaan, waan pelkäs joka piilossa surmaa. -
 Tästä tappeluksesta kertoo myös Runo Oluen
 teosta, ensimmäisessä osassa.

Kauan Sanat.

Kauta, poika Wuolahaiuen,
 Wuolaisen pojan poika!
 Ettäs fillon suuri ollut,
 Että suuri, että warma,
 Et kowin koriakana *),
 Ruinsas maitona makasit,
 Nuoren neitosen nisisä,
 Kaswawaisen kainaloissa.
 Siitäkös suureksi rupeisit,
 Kaswot aiwan kauhiaksi,
 Koskas westit weikkoasi,

Kas=

*) toffin: et kowin pipusakana.

Lastusfit emonsi lasta,
 Sukuanfi suin pitelit?
 Tule työsi tunteemahan, *Sunnusatus*
 Pahasi parantamahan
 Ennen kuin sanon emolle, 5
 Wirton walto wanhemmalle.
 Enämpi emolle työtä,
 Baiwa suuri wanhemmalle,
 Kuin poika pahon tekööwi,
 Kapsi ankein asuwi. 10
 Sulakohon sun wihansi *Vihosanaat*
 Kuin suola sulii meressä;
 Painukohon sun pahansi
 Kuin santa waju weteheh;
 Katokohon karwahansi 15
 Niinkuin terwa tehtäisä,
 Raswa räpyyteltäisä
 Hosta imehnon raukan,
 Karwasta kawon tekemän,
 Emon tuoman ruumihista, 20
 Immin antaman ihosta.
 Nouse kaste kallioista, *Uoidesanaat*
 Raswa rauan suomalosta,
 Zeräksessä tehko *) wojet,
 Ripehille woitehiksi, 25
 Wammoille walantehiksi.
 Sitehiksi Luojan silkki, *Sidesanaat*

Her=

Herran pelsi peitteheksi,
 Marian kalwo katteheksi,
 Weap päälle lemmen lehti,
 Kulta ummisko kuleta,
 Kulta lummet luikahuta, 5
 Ettei maito maahan juokse,
 Puna peltohon putoa,
 Nitte Jumalan luonnon,
 Oli aiwan autuwaan.
 Lempi Jesuksen lihaa, 10
 Pala Herran pallioista,
 Lutteheksi tuiman reijän,
 Paikaksi pahan weräjän.
 Ei oo löylyn löytämistä, *Uoidesanaat*
 Lämpösen lähenemistä, 15
 Pakkasan palelemistä,
 Rowan ilman koskemistä,
 Ween wiljan wiertämistä,
 Minun silmin nähtyäni,
 Käsin päällä käytyäni, 20
 Suin pyhin puheltuani,
 Kourin kuomeltuani.

*) tekoja.

Mis' on tulta tuuwiteltu,
 Baskiata waaputeltu?
 Mlisesä taiwosesä,
 Masesä maa-emäsä.
 Siell' on tulta tuuwiteltu.
 Baskisesä kättyesä
 Hopiatset hihnät helkky.
 Rokko kultanen kolasi,
 Kirpposi tuli kipinä,
 Polttimaan, poltti Manolan,
 Poltti kuuen kirkkokunnau,
 Poltti kuuen kuokan silmän,
 Kahen kirwehen hamaran;
 Meni reppänä retusen,
 Rikko rinnat neitoselta,
 Poltti lapsen kättyestä;
 Meni Muenjärween,
 Nielipä Sini keräsen,
 Huiksenteli, käykjenteli,
 Tuossa tuskisja tulen,
 Palawoisja walkioisja.
 Tulipa silia siika,
 Nielipä sini keräsen,
 Huiksenteli, käykjenteli
 Tuossa tuskisja tulen,
 Palawoisja walkioisja.

Siika

Siika saarien siwutte,
 Lohi luotoin lomahiti.
 Tulipa lohi punanen,
 Nielipä silian silan,
 Huiksenteli, käykjenteli
 Tuossa tuskisja tulen,
 Palawoisja walkioisja.
 Lohi luotoin lomahiti,
 Siika saarien siwutte,
 Tuossa tuskisja tulen,
 Palawoisja walkioisja.
 Sisarekset sotkottaret,
 Weljet werkkoa kutowat,
 Ohtenä kesäisä yönä.
 Saipa nuotan walmihiksi.
 Weettiin ferran myötä wettä,
 Ohweniä, Ahwenia,
 Raikkia ween kaloja.
 Ei saatu sitä kaloa,
 Mitä wästen nuotta tehty.
 Toisen ferran wästä wettä,
 Ohweniä, Ahwenia,
 Raikkia meren kaloja.
 Ei saatu sitä kaloa,
 Mitä wästen nuotta tehty.
 Laske kolmannenkin ferran,
 Puuttu nuotta puutoksehen;
 Riwellentö wai haolle,

Waiho

Baiho hauwin hartiolle,
 Been koiran koukku = luille?
 Sano manha Wainämöinen,
 Tämä on hauwin hartiolle.
 Been koiran koukku = luilla, 5
 Ei ole käsin koskemistä,
 Ilman rauta rukkaisitta.

= = =
 Saipa hauwin weneeseensä,
 Saipa hän halian hauwin, 10
 Puhkasi halian hauwin,
 Siin oli lohi punanen,
 Puhkasi lohen punasen,
 Siin' oli silia siika,
 Puhkasi silian siian, 15
 Siin' oli sini keränen,
 Puhkasi sini keräsen,
 Siin' oli tuli kipunen.

Tulen Synty.
(Toisin.)

Joki tulta Ilmarinen,
 Wälkytteli Wainämöinen,
 Etäwällä ennukfella,
 Kirjawalla karmeHELLÄ.
 Joki tulta kyntehensä,

Jäle

Jälkytti jäsenihinsä,
 Nahin rautasen nenässä,
 Kultasen kammin päässä.
 Kirposi tuli kipuna,
 Läpi maan, läpi manalan, 5
 Läpi reppäsen *) retusen,
 Läpi lasten kättyestä,
 Poltti parmaat **) emolta
 Poltti nännit neitoselta.
 Niin emo enämmän tiesi: 10
 Se tunsi tulen tumun,
 Kekälehen kiertäellen,
 Kirposi tuli kipuna,
 Pääll' lankes' aloen järwen,
 Niin tuli silia siika, 15
 Nieli tuon tuli = kipunan.
 Siitä uipi silia siika,
 Niemen nientä, saaren saarta.
 Joka niemi neuwon pisti,
 Joka saari sai sanoman. 20
 Sano siitä uituansa,
 Ei ole weessä tässä,
 Minun nielon nieliätä.
 Niin tuli kumia kuuja ***)
 Joll' on syönyt sata syltä, 25
 Kita kuuen kosken werta.
 Niin nieli silian siian.

Niin

*) lakeen reijän. **) rintapääk. ***) lobi.

Niin uipi kumia kuuja,
 Niemen nientä, saaren saarta.
 Joka niemi neuwon pisti,
 Joka saari sai sanoman.
 Sano siitä ultuansa: 5
 Ei ole weessä tässä,
 Minun nielon niellätä.
 = = =
 Pohettiin potkittihin,
 Ei saatu kaloa siitä. 10
 Weettiin wasta wettä,
 Saatiin kaloa tuosta,
 Jota wästen nuotta tehty.
 Ukko kultanen kuningas,
 Pihet pilwestä puota,
 Wieri weitti taiwosesta,
 Pää kulta, terä hopea,
 Pää pisi minun käessä,
 Terä luojan kukkanessa,
 Puhota lohi punanen. 20

Tulen Sanat.

Nunnus Ilman tyttäristä,
 Höyhenes panuttaria!
 Luuwos hyytä pohjolaista,
 Jäätä kylmästä kylästä,
 Sillä hyyllä hyyhyttelen, 5
 Jäällä tuolla jähyttelen.
 Pistän hyyhyn hyyppyseni,
 Jäällä jähytän kätäni,
 Teen tulen tehottomaksi,
 Balkian warattomaksi, 10
 Humun huimelettomaksi,
 Panun mliehuettomaksi.
 Panu parka, Tuonen poika
 Kirnusi tulisen kinnun,
 Säkeisin säihytteli, 15
 Pukemisa puhtaisa,
 Balkehisa waatteisa.

Nouse Neitonen norolta;
 Wuotehelta hyisen pojan,
 Jäisen lapsen lappiasta, 20
 Weä wiittasi wilusta,
 Hamehen si hallan alta,
 Heitä polwille potowan,
 Katowalle katteheksi,
 Ettei poikasi palaisi, 25

Katowalsi kannettunsi,
 Jonka on huntu huutehisa,
 Jholiwi iljanteesa,
 Paijan kaulus kalfkarasa.
 Tuli kaari kertohisi,
 Balkia ripasimisi,
 Pukewihin puhtaisihin,
 Walkeisiin waatehisi
 Nosta hyytä, nosta jäätä,
 Nosta wirrašta wilua,
 Paitoille palanehille,
 Wion tuike tullehille,
 Siell' on wiljalta wilua,
 Tääll' on waiwalta waria.

Mehiläinen ilman lintu,
 Lennä tuonne, kunne kasken,
 Oli kuun, alati päiwän,
 Otawain olkapäätti,
 Lennä Luojan kellarihin,
 Kamarihin kaikkiwallan,
 Pistä siipesi simahan,
 Kasta kaapunsi metehen,
 Hyrähytä höyhenensi,
 Juo simaa siwessäsi,
 Ranna mettä kaawussasi,
 Paitolle palanehille,
 Tulen tuike polttamille.

Anna Herra henkiäsi,
 Suutasi sula Jumala;
 Puhelen sulasta suusta,
 Herran hengestä hywästä,
 Lämpimästä läihyttelen,
 Waiwatan walantehestä.
 Sinä ite Isä Jumala,
 Teffös wielä terweheksi,
 Päiwälle imanteheksi,
 Raben puolen kaunihiksi,
 Wieriltä wiattomaksi,
 Reskiä kiwuttomaksi,
 Päältä nuurumattomaksi,
 Ulta aiwan terweheksi.

Tuolla saunat lämpiäwät,
 Luwat uuet tupruawat,
 Niisillä Jumalilla,
 Maasilla maan Emoilla,
 Tanne löyhyt lyötäköhön,
 Beet wiskeheltakohon,
 Tämän haawan hauteheksi,
 Wammoille walanteheksi,
 Ripeille woiteheksi,
 Wioille paranteheksi.

Itse wanha Wäinämöinen,
 Teki tiolla wenettä,
 Kaati purtta laulamalla.
 Uupu kolmea sanoa,
 Parras puuta pannesahan;
 Perä-kaartta liiteissä,
 Rokkein kohentimillä.
 Läksi Tuonelta oroa,
 Manalalta wääntiötä;
 Sitte huuti heijahutti:
 "Tuos wenettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi!"
 Tuonen tyttö se toruupi,
 Kalmarimmet kalkuttaapi:
 "Venet täältä tuotanehen,
 Kuin syy sanottanehen.
 Mikä sun Manalle saatto,
 Ilman tauin tappamata,
 Muun surman murentamata?"
 "Besti mun Manallen saatto."
 "Tuosta tunnen Wäinämöisen,
 Tuon wanhan walehtelian;
 Besti waatteistas waluisi,
 Hurmehin hywät sopasi."
 "Jo wainen walehtelinkin."
 Huhuoli heijahutti:

Tuos

"Tuos wenettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi!"
 Tuonen tyttö se toruupi,
 Kalman lapset kalkuttaapi:
 "Mi siun Manallen saatto,
 Ilman tauin tappamata,
 Muun surman murentamata?"
 "Tuli mun Manallen saatto."
 "Tuosta tunnen Wäinämöisen",
 Tuon wanhan walehtelian.
 Tuli waattehes waluisi,
 Hurmehin hywät sopasi."
 "Jo wainen walehtelinkin;
 Täytyypä tosin sanoa,
 Tein tiolla wenettä,
 Uupu kolmea sanoa,
 Parras puuta pannesani,
 Perä kaartta liitteesäni.
 Läksin Tuonelta oroa,
 Manalalta wääntiötä."
 Tuonen tyttö se toruupi,
 Kalmarimmet kalkuttaapi:
 "Paljon tänn' on tulleshia,
 Wähän täältä läksihä."
 Meni mustana merehen,
 Rärmehenä kartanohon:
 Ei fieltä sanoa saanut.
 Riwenä merehen wieri,

Sae

Sarana sarajahassa,
 Saan tappo taimenia,
 Tuhon emon alowehia:
 Ei sieltä sanoa saanut.
 Sano wanha Wainämöinen:
 "Wiifon on wiromi maannut *),
 Rauwon on kalkkini kaonnu,
 Otsas on orawi kuuset,
 Pääll' on kuuset kukka latwat,
 Jalos' on jalot petäjät.
 Kumo kuuset juuriltansa,
 Pengo pehmiät petäjät.
 Sai sieltä sanoja kaks',
 Kolmannenkin liiatenkin,
 Saipa purren walmihiksi,
 Työntipä purren wesille,
 Sata-laijan lainehillen,
 Tise istui perähän,
 Rokan kultasen nojahan,
 Melan waskisen warahan.

*) Nimittään Antero Wipulinen, josta manita see Runo Wainämöisen Weneen teosta ensimmäisessä osassa.

Kalsman Sanat.

Wene tuonne kunne käsken,
 Uppunehen utimehen,
 Waipunehen waipan alle,
 Miehen kuollehen kotihin,
 Katonehen karfinahan;
 Siell' on luuta luitunutta,
 Pää kasua kaatunutta,
 Syyä miehen nätkähisen,
 Haukata halun alaisen,
 Tuonne ma sinun mannan
 Meren Rutjan partahalle, j. n. e.
 Tämän Runon loppusanat owat samat kuin Ähtyn Sanoilla, jotka owat toisessa osassa.

Ummen ja lapsen Saajasen sanat.

Kewi nyt ilma reppanoiksi,
 Nuwo taiwas alkunoiksi,
 Repäse emännän reisi,
 Kotihisi mentyhäsi;
 Ota kiskistä kinoa,
 Matehesta nulkakata,
 Purstosta lohen punasen
 Mukase lihaiset salwat,
 Lutut luiset lonkahuta.

Itse vanha Wainämöinen,
Pässi hewosen hakohon,
Kulo = harjan kuunteleohon:
Kuuli Neijen itkemässä,
Tuonne kengätä kepitti,
Ilman hamssi hattaratta.
"Mitä itket uusi pursi,
Wenet hankanen halajat?"
"Siltä itken uusi pursi,
Wenet hankanen halajan:
Muut purret sotia käywät,
Minä lahon lastuillani,
Wenyn wessamuksellani;
Yksiämmät ilman linnut
Päälläni pesän pitäwät;
Kärkeimmat maan matoset,
Minun allani asuwat."
Työntipä wenon wessille,
Sata = laijan lainehille,
Itse istui perään,
Kokan kultasen nojaan,
Melan waskisen waraan.
Lauloa hyrehtilööwi,
Paulo laijan neitosia,
Lina = päitä neitosia,

Toisen

147) 25 (
Toisen laijan sulhasia,
Suka = päitä sulhasia.
Pani wanhat soutamahan;
Wanhat souwit, päät wapisit.
Pani nuoret soutamahan,
Nuoret souwit, aivot notkut,
Nenä joiku joutsenena,
Miron pyhryt pyynnä wingut,
Lellot tetrinä kuferti,
Perä kraakku kaarnehina.
Souti päivän suo = wessä,
Toisen päivän maa = wessä,
Kolmannen koti = wessä.
Puuttu wenet puutokseen,
Kiwelläkö waan hawolla,
Waike hauwin hartiolla,
Wen koiran koukku = luilla.
Tuo oli vanha Wainämöinen;
Weti weitsen huotrastahan,
Wasemmalta puoleltahan.
Weti wettä weitsellähän,
Pää kaheksi palaksi,
Terä mullaksi mureni.
Mi ollon wanhin sulhaloista,
Tuota halki pahkomahan.
Saajan on kadet sulimmat,
Pyytäjän on puhtaimmat.
Laski Luotolan merelle,

Roben

Lohen luita fieltä otti,
 Lohen luita, hauwin päitä,
 Suuren hauwin hampahia;
 Laitti soiton forsan luisen,
 Kalanluisen kantelehen.
 Pani wanhat soittamahan,
 Wanhat soititti, pääät wapisit.
 Pani nuoret soittamahan,
 Nuoret soititti, naulat notkut,
 Ei ilo ilolle tullu,
 Eikä soitto soitannolle,
 Eikä laulu laulannolle.
 Ilo tuonne wietyhöhön,
 Kantele kannettakohon
 Miehen tehnehen käsille,
 Sormille sowitzellan.
 Soitteleepi Wainämöinen
 Käsin pienin, hoikin formin,
 Peukalo ylös kweni:
 Itkit nuoret, itkit wanhat,
 Itensäki Wainämöisen,
 Beet wyöryit filmistähän,
 Kaseammat karpaloita,
 Pyyliämmät pyyn munia,
 Häriämmät härjän päitä,
 Meheille rinnoillehen,
 Rinnoiltahan polwillehen,
 Ei sitä metässä ollut,

Salan

Salan neljän juoksewata,
 Kahen siiven siuhkawata,
 Jot' ei tullut kuulemahan,
 Teheissä Isän iloa;
 Ittekin metän emäntä,
 Lepän lengolle lewitti;
 Ei sitä weessä ollut,
 Ewän kuuen kulkewata,
 Jot' ei tullut kuulemahan;
 Itsekin ween emäntä,
 Wetihin wesi-kiwellen,
 Luffiahan tuuheloowi,
 Hansiahan harjeloowi.

Rukous, jolla Tapio (metän haltia) kutsuttiin. *Lang.*

Metsän eukko, kunnis karwa,
 Luo itse metsän Tapio,
 Pinneys Tapion poika,
 Älä piä, älä pinnei!
 Sinun on Ristus ristinnynnä,
 Raikkivalta kastanunna
 Reskelle metsän kehoa:
 Tule kuin tult punainen,
 Wiery kuin wesi kesäinen,
 Reskelle kulta renkaiseni,
 Wodimeen apajaiseeni.

My

Nykyisempiä Lauluja.

Orja-wäestä *).

Jop' on jaksanut jalaton
 Kuveta runon sepäksi,
 Siikkana ollessa osannut
 Tehä wirren terwehestä,
 Wäestä kemeenimmästä,
 Dulun kaupungin omista,
 Gott' on tulleet tuokempata,
 Matkustaneet maan kylästä,
 Piikat, rengit rehtewämmät,
 Kaupunkea katsomahan,
 Wiimen kaupamiesten kanssa,
 Tulivat hywin tutuiksi.
 Joita pääsit palwelemaan,
 Niille orjana olehen,
 Kuulle rakihiselle,
 Keikä leiwän partahalle,
 Jossa pojat pulskemmaasti,
 Ittensä pidit isona;
 Tytöt kiltiksi tulivat,
 Rowan korjana asuwat,
 Tulivat tupi-hameisiin,

Röy-

*) Henrikki Wäänänen wiesannut vuonna 1796.

Röyhät pitkä förttisi.
 Eikä entisen weroöna,
 Piä piikat ittiänsä,
 Eikä suinkain suatte,
 Tulla köyhäin tykönsä,
 Wiela he owat wiikolla wihaösa,
 Waston mieltä poika miesten.
 Kyll' eiwät suutu sunnuntaina,
 Tanssi-paikoiösa pahastu,
 Kuin sawat iloa kuulla,
 Huilun soiton huonehista.
 Pojat portit aukasewat,
 Käskewät heti kaulta,
 Tytärten tykönsä tulla,
 Juosta kaffen juominkihin.
 Sitte taaser tanssattihin,
 Sitä wiuhka wiimeisekksi.
 Tuohon tuumahan samahan,
 Tyttäret pian tytywät,
 Ruin ei heitä herjämmäksi,
 Olonkatso yrkämiehet,
 Menevät hymillä mielin,
 Rinnatusten riemutellen.
 Käestä pojat puserit,
 Dlit wastahan owella,
 Suuta pistawät pikemmin
 Kaulasta halaawat kanssa,
 Kos' on täösa korjat piat,

Rakki

Raikki kaupungin parahat,
 Jotka ei joukosta katua,
 Mene pois mies-wäestä.
 Käskewät Kallen pelata,
 Soitella soitan pojan,
 Eli Wäänäsen wäelle
 Panna matkahan parasta.
 Laassa paikassa tapahtu
 Parahat kemeeni paalit,
 Joit' ei karsi karryt herrat,
 Dulun Porwarit olewan,
 Joihinika heitä joutusasti
 Piikat, renkit pistäywät
 Titiään ilahuttamaan,
 Hekumata maistamahan,
 Josa on monta morsianta
 Saatu kihlata sanoilla,
 Lyttäret tykönsä yöffi
 Wietellehet wierehensä,
 Siell' owat ystävät yhesä,
 Rahen kesken kammioissa,
 Kiihalla lihan himolla.
 Pojat wattat wahwistawat,
 Josta tuntuhun tuleepi
 Keski paikka paksummaks,
 Raunis muoto morsiamen
 Käppi toisen karwaiseksi.
 Sitt' owat wihasa wielä,

Kiiva-

Kihwahimmat toisellensa,
 Eikä tiedä tyttö riepui,
 Joko hän miehen mielisuosin
 Warsin ottaapi omaksi,
 Jkuseksi kumppaniksi.
 Siinä hän wiimmen wieraupi
 Jloisista ihmisistä,
 Kohta korjasta wäestä
 Käppi köyhän kaltaiseksi.
 Jopa on joutunut hänelle
 Rakki tietä karkiaita:
 Jos ei hän miestä mielellänsä
 Ota kanssansa olehen,
 Niin siitä häntä haukutahan
 Kumalla nimellä Ruosan.
 Wielä myös wiekkahat tekewät
 Siitä laulut siwällaiset,
 Joita on täynnä poikajoukko,
 Kyllältä joka kylässä;
 Marrit naurawat isosti,
 Kuin häntä häwästä saawat.
 Minap' on affana parempi,
 Runnialla kuljeskella,
 Kuin olla kylän wäellä,
 Maakunnan manattawina.

Kellon

154) 32 (

Kellon Ehlän Mariasta *).

Ukfi on Maria mainittawa,
Kellon kempisä Ehläsä,
Joka on piikana pidetty,
Mokompana morsiana.

= = = #

Olin kaunis kaswoiltani,
Warsin siwä warrehtani,
Waan en kammonut katala
Jtkiditten siwehiä.
Narrit on maanneet Marian,
Pojat hurjat polkeneet,
Et on liiaksi lihonnut,
Olón paljon paisununa,
Koska polosen powessa,
Lapfi hyppi lantehisa,
Jtte arwannen asian,
Jtte tiennen tarpeheni.
Minä mieletön olinfin,
Minä huono huikentelin,
Koska tansseihin trawassin,
Juhla-yönä juoksentelin,
Hyppäisin hywällä mielin,
Joka kampin kantapäillä,
Tahdon pystönä pysyä,

Rufon

*) Henriikki Wäänäselkä.

155) 33 (

Rufon lailla kurkistella,
Kanan kaunisn tarwalla,
Kirrko tiellä kinkultelin,
Kirkon penkissä peräti
Jstun huono huoletoinna,
Jstuimen itte rakensin,
Rowin laitton forkialle,
Että poikaiset poloiset,
Nuoret miehet mieluiset
Siellä filmäisit minua,
Njan kaiken kattellisit.
Waiikka Pappi paljon kielti,
Rowin haasti hartahasti,
Waan ei malttanut Maria,
Huora-parka huoletoinna
Luopua luwattomista,
Lihan töistä törkiöistä.
Mulla on kiiltäwät kituset,
Hopiasta hohtawaiset,
Sillki tröiht siwolliset,
Jso halkoset hamehet,
Tykit tyyrit peräti,
Lakit hulwit laadulliset,
Paljo muitakin paremmat,
Mahdan olla onnellinen,
Muilla on halwemmat hamehet,
Lakit, huwit huonommaisset.
Nyt on pettänyt peteli,

Kulta lakki langettanut.
 Joko polttanen poroksi,
 Riukahalle kiettänen.
 Mielen on wieneet minulta,
 Lakit forjat lappaneet,
 Entiset hyvät elämät
 Häpiäksi hämmentänyt,
 Loiwoni tuli tomuksi,
 Ulos kulki kunniani,
 Oli tuttuja tuhansin,
 Olen paljon ystäväitä,
 Herrat helksait minua,
 Talonpojat taluttelit.
 Empä yhden ystäväni,
 Enkä ahana ajellut,
 Olin morsian monelle,
 Piika Näyhän Pietarille.
 Ei ole enäämpi minulla
 Orkaniestä yhtäkään;
 Hyvät hylkiwät minua,
 Eikä huoli huonotkaan,
 Ei narrit naineet minua,
 Eikä konnat forjanneet,
 Baikka wattani lihooopi,
 Nawan paikka paisuneepi.
 Kunnasii meni kumoon
 Waate kerta kelwollinen,
 Joka on tuotu Tukholmista,

Ulko-

Ulkomaalta uiteltuna.
 Ois pahjota parempi
 Kunnialla kulsekella,
 Kulkia kupu takilla,
 Hamehella harmajalla,
 Kuin olla kowin koria,
 Monen miehen morsianna.

Minä neuwon neitysiä,
 Wahingoštani warotan,
 Ettei pilkoja pitäisi
 Tuolla lailla turmeltaman,
 Jotka hirmuiset himonsa
 Nopiaasti noudattawat;
 Synnin pakka painawainen,
 Oman tunnon turmelecepi.
 Koska kuoleman tujehet,
 Nuolet aiwan ankariimmat,
 Miewät ruumiin rumakksi,
 Jhon aiwan iskiäksi,
 Madot häijyt hämmentäwät,
 Loukat tolwanat purewat,
 Ei ole käämentä käsiä,
 Eikä wartta warpahisa,
 Eipä silloin silkki waater
 Paljo kapuna kahise,
 Pian kaaturwa koreus,
 Turhat kaikki kaunistukset.

Teille

Leille Tyttäret typerät,
 Piikat heikot hempiät,
 Greetat, Lenat lempiänmät,
 Mariat, Katrinat katalat,
 5 Saarat, Klaarat saattawaišet,
 Liifat, Susannat suloišet,
 Briitat, Annat antawaišet,
 Elsat, Eislät siivolliset,
 Walporit muuttin wakaset,
 10 Otkoon tämä opiksi,
 Kiireheltä kirjotettu,
 Kellon kempisä kyläsä,
 4 Kamarisa kaitasesa,
 Sadet iltana isona,
 5 Rahen tiiman tienohisa.
 Yksinäns tytär typerä,
 Maria raukka Nantahäli.

Tämä on Juttu Tuomareista
 Koottu kohmelo-wäestä *).

Ruinka kummalta näkyypi,
 Koska katson kansan päälle,
 Ruinka wiina wietteleepi
 Ihmistä ilman alla!

Ruinka

*) Elias Tuoriniemeltä, Pohjoisen pitäjältä
 ja Pohjärwen kappelilta.

Ruinka wiina wiekkahasti
 Wiisahankin wietteleepi,
 Wiettelepi wikkamiehen,
 Päämiehen päihyttääpi,
 Pahon pettääpi Papinkin,
 Dikankin opettajan,
 Larkimmankin Talonpojan
 Larkankin talon isännän!
 Ruinka wiina wietteleepi
 Emännänki ekhyttääpi,
 Pahentaapi palkollisen
 Rehellisen renkimiehen,
 Huonommanki huonemiehen,
 Rehnoman ki kerjätäisen!

Ruinka wiina wietteleepi,
 Wiisahanki wikkamiehen!
 Waikk' on taito tarkka hällä
 Vielä muita wiisahampi,
 Opisa ylös otettu.

Waan kuin wiina wietteleepi
 Saapi wiina wietellyksi,
 Silloin mies on mieltä waila,
 Pois on toimi toisilla.
 Koska mies on mieltä waila,
 Sillonpa mies mitäröin:
 Raikki arwoikin katoopi
 Ruunniakin kufistuupi.

Ruinka

Mahtuu sinne suuri maakin,
Mahtuu laiva lastinensa.

Kuin ka wiina wietteleepi,
Emännänki ekhyttääpi!

Kuin ka se on kumma nähdä,
Etä katsoa kamala

Waimon päälle päihtynehen!

Koti sen folkolta näkyypi,

Usunnotkin arwoselta,

Sitwotoinn' on siihen wielä

Eikä muutoin mustat kaikki:

Halu haikia palaapi

Wiinan luonna wiipymähän.

Resken ruan keittäminen

Meneepi mielitekoonsa

Raapištansa katsomahan.

Ottaa sieltä oiwa ryppyn

Rannustansa kallistaapi.

Raatuu kofta kamariinsa

Kellariinsa kellistyyppi.

Mitä tästä mies sanoopi

Kuin on waimo kumossa,

Zalon wanhin waipununna?

Löytää lapsen laattialta

Joka itkeepi isosti,

Eikä äitin ääntä kuule.

Ei saa itästä isäntä,

Perhe

Perhe piinaa pitääpi,

Wäki nätkää näkeepi

Kuin on keitto kesken jäänyt,

Resken karja katsomata,

Kantamata karjan weetkin,

Zalon työt takaperässä,

Miihen uuni riitynyinä,

Saunan uuni sammununna.

Mies sitte mielipahoisa

Mene wiimmein wihta käessä

Kylähänkin kylpemähän.

Kuin ka wiina wietteleepi

Parahanki palkollisen!

Waiikka mies on mieluhinen

Muitten siivoihin seasa,

Zasastenki tantereella.

Waiikk' on kaunis kaswannolta,

Kaunis kaikkein seasa,

Waan kun wiina wiettelee

Saapi wiina wietelhyksi,

Niin on reikä renkilläki,

Suu parka-palkollisella,

Zohon palkkansa paneepi,

Unstionsa ammuntaapi,

Jota ei tuhi tuhannet,

Salpaa sataset markat.

Meneepi turkki tukoksi

Menee

Vielä werka - waattehetkin,
 Menee killingit sisälle
 Kulkee kuusi - marffasetkin,
 Tolpat toisensa perässä,
 Loutunsa lopettelempi.
 Tuonne raukka rahansa,
 Tuonne kylwää kylälle,
 Pöwestansa puottelempi.
 Siellä wiewät wiekkahat,
 Barkahat warastelewat,
 Ruin mies kumosa makaa
 Alla pöydän pyörryksisä,
 Alla penkin pehtelempi.

Ruinka wiina wiettelempi
 Huonommankin huonemiehen!
 Joka on julma wiinan juoja
 Wiina ratti raiwokerta,
 Juopi juhla - waattehensa,
 Vielä pantiksi paneemi
 Parahankin paitansakin,
 Sukkansakin suuri juoppo
 Paha lallu lakkinsakin.
 Vielä wiinahan paneemi
 Kirwehensä, linttansa,
 Luppensa, tuluksensakin
 Vielä juopi welhtensakin.

Ruinka

Ruinka wiina wiettelempi
 Rehnommankin kerjäläisen!
 Waike' on huono, horjuwainen
 Ettei saata sauwan kansa
 Kontata kylän wäliä.
 Käyppi kooten konttihinsa,
 Rukoillen, raukuillen,
 Uuelien ruan apua;
 Joutuu wiimmein wiinan luokse,
 Käyppi kautta karwaisen,
 Juopi wanhat waattehensa,
 Juopi kehnot kenkänsäkin
 Uinoanki atriansa,
 Jyvä kouran kontistansa.

Se on vielä sitä pahempi
 Ruin juovat juhla - päiwät,
 Pyhä - päiwät pyörryksisä,
 Sillon koolle kunnat kaikki,
 Siellä koolle korttimiehet
 Siellä parwi pauhoapi,
 Humalasa huutelempi.
 Toiset torkuwat unesa,
 Toiset käyvä toikkaroiwat,
 Toiset kaatua kartanolle
 Seinukselle seljälensä.
 Siat siellä sirtelwät,
 Koirat koria pesewät,

Sika

Eikä suuta siwoaapi.
 Menee päivä päihyksiä,
 Toinen päivä tohmerosa,
 Kolmelosa kolmas päivä,
 Vielä wiikkokin meneepi.
 Sitten wiimmein wiikon päästä
 Tuleepi konna kotia.
 Mikä alkapi sanoa,
 Matitella waimo = parka:
 "Ei ole puuta puikkoana,
 Eikä päätänä pärettä,
 Eikä einettä wäellä.
 Hevosiit' on heinät kaikki,
 Heinät kaikki karjaltakin".
 Tuostakas tora tulee,
 Lappelu tapahtunee!
 Beitten werisen wetääpi
 Puikon hirwiän hiasta,
 Solla alkansa ajaapi,
 Perehensä peljättääpi.
 Alkan metttään ajaa,
 Pellolle pere = wäkensä.
 Runu kuuluupi kylähän,
 Tomu toisehen talohon,
 Metttähän iso meteli.
 = = =
 Suomari on julma ajaja
 Sekä on kiwas kirkko = tiellä.

Oli alkain ajaa
 Miesten päälle mielsipuoli,
 Eikä huoli huonommista,
 Eikä waro waiwasia,
 Ujaa kurjan kuoliaksi,
 Waiwasenkin wainajaksi,
 Kuin ei eestä ennättäne.
 Oli aitain ajaa
 Oli mättäihen menee,
 Ujaa kuusetkin kumohon
 Raataa männytkin mäeltä,
 Myötänsä weräjät wiewi,
 Voies portin pielisetkin.
 Tuokasta tämä tuleepi
 Hevo hillimättömäksi,
 Ettei aiat asettane.
 Eikä seinät seisottane.
 Ujaapi rikki rekensä,
 Poikki aisansa ajaapi,
 Ujaa waimon waiwaseksi,
 Kumppaninsa kuoliaksi.
 Ittekin sitten isäntä
 Jääpi tielle tietämättömäksi.
 Missat siipenä siwulla,
 Suittet suorana wenyypi,
 Suhdan juostesa kotihin,
 Wärit tielle tippunehet,
 Sinne jääny filkki lakki,

Rinttahaikin kirwonnehet,
 Wiina-potcukin powesta,
 Jäämy waimon waattehetkin,
 Neki waate waimoltakin.

Humalainen hullu wielä
 Sekä kiwas kirkko-mäellä,
 Karjuu kirkko-kartanolla
 Wielä kiljuu kirkkosafin
 Huutaa Herran huonehesa.

Tämä on wirka wiimmessä,
 Joka on muutoin moittittawa
 Raikilta ylöskatottu.
 Tähän wirkahan wetää
 Ylimmäiset, alammaisat,
 Korkiatkin Kuninkahat,
 Hywän woiman woittanehet,
 Hywän arwon ansainnehet,
 Korkiasta kunniasta
 Skuiselta istumelta
 Voies wiina wietteleepi.
 Ei tähän miestä mitalla panna
 Baalin kautta waadittane,
 Eikä kylästä kysytä,
 Tahota tietä tapoja.
 Saa sen wiran wiratoinkin,
 Kelpaa siihen kelwotoinkin

Pojat:

Pojatkin puoli-ikäiset,
 Nuoret waimot, wanhat kanssa,
 Siihen tykö tyttäretkin,
 Kelpaa pienet piikaisetkin.
 Tämä on wirka wielä sitten
 Ettei ruoki ruan kanssa
 Eikä myös ewästä anna,
 Eikä laske laukullensa,
 Eikä kannaa kala-watia,
 Puhu puuro-kattilalle.
 Miestä piinalla pitää,
 Wajanaisen wattan kanssa.
 Kuin on wiikon wiina-päisä
 Monet päiwät päihyksiä,
 Rohma koukkuhun wetaäpi,
 Mies käypi köyhelöksi
 Rowan kohmelon käsissä,
 Kieli käypi käppyrähän,
 Suu ei tunne suuruksia,
 Suu sonnalta tuleepi,
 Hywä ruoka ruumenilta.

Wiina se wiisi tekee
 Kuusi muuta kummempata
 Sekä syötä seitemänkin.
 Kuin on syöjä synnin orja
 Jumalatoim wiinan juoja,
 Joka syöpi syntisestä

Suop

Juopi jumalattomasti,
 Vielä se syöpi syrjällään,
 Maatesaanki maisteleepi,
 Ruttuu vielä kurkkunsa
 Kurkun kiiwan kasteheksi,
 Waikk' ei enää suuhun sori,
 Ota watakaan wastahan.
 Wiina wiljalta tulee,
 Poies suusta purkuaapi.
 Lunkio on turwan eessä
 Toinen on takana;
 Siinä sitten siiwotoiu makaa,
 Siiwotoin sian tawalla,
 Eikä tiedä tilastaan
 Eikä paljo pallastansa,
 Kuhun on kerran kompastunut.
 Kuinka wiina hengen wiepi,
 Surmaa monta Suomen lasta!
 Moni kuolee kujalle,
 Kuolee päälle kuormanafkin,
 Kuolee reisulle rekeensä.
 Kuinka vielä wiina päisä
 Moni mettään menee,
 Etsyy tieltä entiseltä.
 Kuin ei jalka jalka käyvä
 Paljo polkia kykene,
 Maata matkalla panee
 Pahan pakkasen käsiin

Rowan

Rowan ilman kouristella,
 Rusa kuolema tulee,
 Paha loppu loukahtaa.
 Kuinka vielä wiinan tähden
 Nukkuu monta humalaista,
 Pahoin paatista putuaa,
 Wenehestä wyövähtää!
 Moni juokseepi jokeen,
 Wirtaanki wiinapäisä.

= = =
 Tuomari on häisäkin häwitön,
 Rehtaa se häihinki tulla.
 Ruhtumata kuttuihin,
 Rehtaa tulla tupaan
 Rehtaa eessä kellistellä.
 Silmät kohta kannun päälle
 Kusta kuppia näkisi,
 Kuka nakkai kuppilla,
 Pikareita pisteleisi.
 Kuin sitte saapi suunsa suloa
 Kewykäistä kielehensä,
 Nousee sitten noitumaan
 Kihkuwaan kirowäkeen.
 Sitten wiehään wiluhun,
 Pakkaseen paistataan
 Annetaan aisanpäästä,
 Seipähästä selkähänki.

4

Hjat

Mattele ihmisi parka,
 Syntinen sydän hawaitsi
 Tutki toimella asia!
 Onko syytä syötäväisä,
 Onko viinasa wifaa?
 Biatoim on wiina parka
 Eikä ole syytä syötäväisä.
 Ehyt syöjälle tulee
 Tuonet kaikki juomarille.
 Tämä on suotu suuri lahja,
 Suotu suurelta Isältä,
 Lahjoitettu kaupialta,
 Suotu suureksi hywäksi,
 Rawinnoksi raitihille.
 Tämä on aina ruan alku,
 Ilon alku ainian.
 Hywä on vielä wilusakin,
 Sangen hywä sairahille,
 Rowan mielen kohentaa,
 Pahan mielen parantaa,
 Ystävääksi ylentää,
 Wihaisenki vielä tuopi
 Toisen tykö toisinaan.

Josko laaten laulamasta
 Laulun lopulle,
 Kos' en jaksane jutella
 Enkä yksin ymmärrellä?

Jopa

Jopa uni unwuttaapi
 Kiinni silmäni sitooopi.
 Suuni sulkia pitäsi,
 Waan en saata waiiti olla
 Kuin juomat Jumalan wiljan,
 Syöwät syntisten tawalla,
 Ei wät pidä Luojasta lufua,
 Waro Raikkowaltiaista,
 Eikä estä esiwalta,
 Eikä kowat kiritukset
 Rangaistukset raskahimmat.
 Ei estä wihaiset witsat
 Eikä jaksu jalkapunt,
 Waik' on hirmu hirsipuusa
 Julma pölkky pöwelillä.

Jos nyt tahdot tarkimmaasti
 Osata oikein elää,
 Niin wiero wiina esinää
 Sekä karta karwahita
 Ole wiinalle wihanen,
 Heitä pois lihan hekuma
 Wältä syntiä sywia,
 Tee jo kelpaawa katumus
 Armon alkana alota.
 Wihanen Jumalan witsa
 Syöpi syntiset sydämnet
 Kadottaa katumattomat,

Wiewi

Wiepi piinahan pahahan
 Huolen kanssa helwettihin,
 Tuoma järvestä pahasta
 Tuodaan tulikiwinen.

Eystillinen Laulu suuresta
 Tupakan puutteesta *).

Tupakast' on kummat tullu
 Uskoin isot imehet,
 Joit' ei ole ennen kuultu
 Eikä nähty näitä vielä
 Pohjan maalla poltettawan.

Minä mielellä pahalla
 Suru suurra surkuttelen,
 Puhun tästä puutoksesta
 Ihmettelen ittekseni
 Ruin tuli tupakan näkkä
 Sawu = ruoka saamisehen,
 Ettei ole ollenkaan
 Mitä piippuhun panisi
 Mistä saisit sawukasta
 Miehet heikot henkeensä,
 Kosk' on tyhjä kulkarosa

Ett'

*) Elias Tuoriniemeltä.

Ett' on tyhjä tynnyrisä
 Ett on laastu laarin pohjat,
 Viel' on laastu laattiatkin.
 Ei ole saatuna Sauwosta,
 Kuljetettu Kuopioista,
 Eikä weetty Wiipurista,
 Eikä ole ostamalla
 Ole saatu Dulustaän,
 Eikä Raahesta rahalla
 Eikä kooisa Kockolasa.
 Käwi kaikki kallihiksi
 Tuli tyhjä tynnyrisä:
 Tolpan makso masin täysi,
 Killingin piipun sisusta.
 Mitä nyt miehet polttaneepi,
 Ruin on piiput piinan alla,
 Tuska tupakka = masin!
 Kaikki polttawat poloiset
 Kuluneetkin kulkaronsa
 Wanhat nahka-wartensakin,
 Puu-wartensa purewat
 Tuomi-warren tutkametkin,
 Piityneetkin piipun perät
 Wanhat karstat kaiwelewat
 Poika parat postehensa.
 Ruin siitä tuska tuleeepi
 Pakko päälle painaneepi,
 Niin käywät karsan päälle.

Winkuupi wisanen piippn
 Sawi karsät sairastaapi,
 Ruin on tyhjä kuffarosa,
 Cipá masfit paljo mäsä,
 Ruin on masfitkin mahona
 Kuffarotkin kuulla käynyt.

= = =

Lámán on tuska tuottanunna
 Lámán on pakko päälle pannut,
 Ett' on muutkin muuttunehet
 Tupakiksi tulleet,
 Katajatkín kaikki tyynti
 Pahimmatkin papin=kuoret
 Kanerwatkin kankahilla
 Kaikki ruohotkin ruvennu,
 Kaikki maasta marjan warret
 Tullehet tupakan sukuhun.
 Potun=warret poltettuna
 Kärwettynä karsáheinae
 Biholaiset wielä kans
 Huonotkin humalan warret
 Sammaletkin salwoikisista.
 Tästä on muorilla muretta
 Balitusta waimollakin,
 Hekin poltawat poloiset
 Warretkin tán ikuiset
 Ruunpäiwäiset kukatkin
 Nuputkin nurrantafaiset.

Rowin

Riwin karsi kirkko=miehet,
 Riwin karsi kerjäläiset,
 Rowin huusi huonemiehet,
 Pahoin parku palkolliset;
 Luokan on tupakka tuonut
 Riwin kirwesmiehillenki,
 Jotka korwesta kofoisit
 Ruusen nawat kuffaroonsa;
 Halko=miehet hangeltakin
 Rowin lehtiä kofoisit
 Haawan lehtiä hakivat;
 Ryntrö=miehet kynnökselftä
 Ruin warren warolta löysit
 Citá pistit piippuunsa;
 Heinä=miehet heinätyösä
 Suolta wehkoja wedit,
 Napakoilta raattehita
 Samwukaista saadaksensa;
 Kala=miehet kaunihitkin
 Poltit piippunsa poroksi,
 Warsiansa wainustelit,
 Nuita haistelit halulla,
 Nuolit wanhan warren päätä.
 Maantiellä matkamiestä
 Ruin tämä tarwes tapasi,
 Tuli mielehen tupakka,
 Poltti reestänsä rehuja
 Haluunsa hartaasti.

Nuita

Nulta poltti nuori kansa,
 Poltit vanhat waiwohensa
 Josta on yskä yltynynnä,
 Käkä-tauti tarttununna,
 Josta tulit nuoret nurumaan,
 Tulit vanhat waiwan alle,
 Huonot huono-henkisiksi,
 Ruin on juotu juotawia
 Paljo poltettu pahoja
 Tupakoita turmioita.

Kyllä muistan muinoselta
 Ruin tuli tupakka-wuosi,
 Maahan lehtejä lewesi,
 Mitkä olit tuumat tuttavilla,
 Mitä laatu Langokilla:
 Ruin tutut yhteen tulit
 Kahden kesken kankahalla,
 Kohta toinen toisellensa
 Maistatteli masiansa,
 Siinä olit kestit keskinäiset,
 Pannut pantiin tulelle
 Kiiruhusti kiehumaan.
 Cipä nyt wiitti wierahalle
 Maistatella masiansa,
 Eikä oikasta osaansa
 Loosaansa toisellensa.
 Ruin on roskat ruuhehina

Tupak.

Tupakkana tuomen luoret,
 Pois on tulleet tututkin
 Langotkin kauwos karanneet.

Täs' on miehet mieli-pahalla
 Sawun tähden sairastawat,
 Mut' ei tapa tämä tarwe,
 Eikä saata sairahaksi,
 Eikä woita wuotehelle,
 Eikä tuota Tuonelaan,
 Mutta nälkä miehen näännyttää;
 Ruin wahta waille jääpi
 Saattaa se miehen sairahaksi,
 Boittaapi wuotehelle,
 Tuottaa wiimmein Tuonelaan.
 Tämä on laulu laitettuna
 Tämä on runo rustattuna,
 Ruin olin omaa työsä
 Herran kengän suutarina.

Talon.

Talonpojan muistutus Herras-
miehelle.

Wielä muistan senki illan
 Koska Kaapri alla sillan
 Kalatuikkisia noukki
 Niinkuin muukin kalaloukki,
 Wellin särpi, kupin nuoli
 Niinkuin muukin nalkäsuoli:
 Ei tämä Kaapri tästä huoli.

Sisälläpito:

Banhvoja Runoja.

Loihtiminen = = = =	Sivu 1.
Lemmingäinen = = = =	= 2.
Kauan Sanat = = = =	= 9.
Tulen Synty = = = =	= 12.
Tulen Synty (toisin) = = = =	= 14.
Tulen Sanat = = = =	= 17.
Wainämöisen toimituksia = = = =	= 20.
Kalman Sanat = = = =	= 23.
Ummen Sanat = = = =	= 23.
Kanteleen Synty (toisin) = = = =	= 24.
Rukous, jolla Lapiro kutsuttiin = = = =	= 27.

Nykyisempiä Lauluja.

Orjapästä = = = =	= 28.
Kellon kylän Mariasta = = = =	= 32.
Juttu Suomareista = = = =	= 36.
Laulu Lupakan puutteesta = = = =	= 52.
Talonpojan muistutus Herrasmiehelle.	58

Djennuksia.

4:nnen sivun 7:nnessä radilla on tulinen, lue:
tuliset.

4 = 19. = Menet, lue: "Menet.

8 = 24 ja 25. = Vihall' on weret paremmat".

= = =

Kafaroill' on kaunihimmat

lue:

Vihall' on weret paremmat,

Kafaroill' on kaunihimmat".

= = =

12 = 11. = Polttimaan, lue: Poltti maan.

13 = 1. = siwutte, lue: siwutte.

15 = 25. = syönyt, lue: syönty (eli syöntö).

22 = 10. = petäjät lue: petäjät".

-- = 12. = petäjät": lue: petäjät.

24 = 5. = kuuntelelohon, lue: kuuntelelohon,

-- = 11. = Siitä, lue: Sitä

33 = 22. = tyhrit, lue: tyhriit

38 = 10. = saatapi, lue: saattaapi

41 = 10. = Mene, lue: Menee.
